

ОГЛЯДИ НОВИХ КНИЖОК, РЕЦЕНЗІЇ

The Collins Atlas of Bible History / Edited by James Pritchard with Nick Page. Атлас біблійної історії. Переклад з англійської Миколи Климчука і Тараса Цимбала. Відп. ред. Олена Король, Вероніка Радченко. Наук. консультант Й. Петровський-Штерн.— К.: ДНВП „Картографія”, 2010.— 192 с.

Пропонований огляд „Атласу біблійної історії“ — „захоплива мандрівка на Стародавній Близький Схід“. У ньому більшу частину біблійних сюжетів та історичних реалій, відомих із різних історичних джерел, ретельно перенесено на карти та картосхеми. З них дізнаємось, „якими дорогами ходив Ісус та новозавітні апостоли, як рухалися армії завойовників, чому за негостинний палестинський ландшафт точилися такі криваві війни?“ Кожну карту чи картосхему супроводжує текст, створений на основі біблійних записів та інших джерел; його часто уточнюють таблиці, графіки та спеціальні анотації. Поставили перед собою автори „Атласу...“ й таке питання: „Чи відповідають правді записи Біблії, якщо докладно простежити біблійні події по карті?“

„Атлас...“ містить понад 120 карт і картосхем, десятки зображень реконструкцій стародавніх монастирів, підготовлених на основі археологічних досліджень, стародавніх будівель, замків і фортець, а також креслення оборонних земляних укріплень.

Щоб розкрити на картах та картосхемах біблійну історію, автори запропонували структуру „Атласу...“ в десяти розділах (частинах): 1. Час і місце дії; 2. Патріархи; 3. Єгипет і Вихід; 4. Завоювання та зайняття; 5. Об'єднане царство; 6. Роз'єднане царство; 7. Між заповітами; 8. Палестина під владою Риму; 9. Рання церква; 10. Післябіблійні часи.

Розпочинається „Атлас...“ короткою передмовою, а закінчується підрозділами „Хронологія подій“ (С. 180—181), „Бібліографія“ (С. 181—184) та „Тематичний покажчик“, у який входять названі на сторінках праці теми („Абетка-абетковий клинопис“, „Археологічні пам'ятки“, „Гебрейська мова“, „Землеробство“, „Релігії“) й фіксуються різні події — битви, історичні об'єкти, періоди Нового Заповіту і т. д.

Наскільки ґрунтовно висвітлені питання на сторінках „Атласу...“, вказують не лише кольорові карти та картосхеми, але й великий текстовий супровід до них. Він, з одного боку, як відзначалось, створив основу для картографічного зображення біблійної історії, а з другого — допомагає читачеві у сприйманні картографічних матеріалів. Ідеється про вичерпне розуміння Біблії як істориком, так і богословом, розуміння її історичного контексту. Виняткове значення „Атласу...“ має для студентів.

Такою, правдоподібно, була мета авторів. Текстова частина „Атласу...“ становить короткий виклад біблійної історії. Це хронологічно упорядковані розповіді „про події біблійних часів, війни, подорожі, переселення, повстання і завоювання, які завдяки відомостям із біблійних та позабіблійних текстів кидають світло на життя людей, землі та культуру біблійного світу“ (Передмова).

Для прикладу наведемо зміст двох розділів:

Розділ 1 (вступний) — Час і місце дії: [Загальний опис] краю; Нанесення біблійних оповідей на карту; Історична географія і археологія; Письмо, архіви й бібліотеки Стародавнього Близького Сходу; Біблія і стародавня історія; Язичницькі культури та релігійні практики; Шляхи та віддалі.

Розділ 8 — Палестина під владою Риму: Римська експансія; Царство Ірода; Єрусалим за Ірода Великого; Сувої Мертвого моря та їхні автори; Римська влада після Ірода; Галілея та проповіді Ісуса; Останні дні Ісуса.

„Атлас...“ перекладено з англійської мови. В українському виданні взято за основу текст Біблії у перекладі І. Огієнка. Більша частина назв місцевостей, подій, народів збігається з текстом цього перекладу.

В поодиноких випадках використаний переклад Біблії І. Хоменка, який містить переклади ойконімів та інших власних назв, що більше „відповідає сучасному рівню і вимогам знань про Біблію, ніж у давньому перекладі І. Огієнка“. Основна частина перекладеного тексту є, звичайно, відповідником англійського оригіналу, який на академічному рівні здійснили М. Климчук і Т. Цимбал.

„Атлас...“ охоплює усю біблійну історію в її історично-географічному контексті — від найдавніших слідів перебування людини на території Стародавнього Близького Сходу до створення царства юдеїв та виникнення християнської церкви. На його основі оживає і стає зрозумілою та близькою біблійна історія — коліска перших цивілізацій і ари стіткнень між великими імперіями.

Видання „Атласу...“ свідчить про високий видавничий і редакційний рівень не лише щодо донесення змісту до читача, але й стосовно поліграфії. „Атлас...“ видрукувано на замовлення українського науково-виробничого підприємства „Картографія“ у Гонконзі.

О. К.

